

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 90/2025-23

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho a zo sudcov Petra Molnára a Petra Straku (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky **MATUŠÍKOVÁ & PARTNERS s. r. o.**, IČO 53 539 087, Rudnayovo námestie 1, Bratislava, zastúpenej Advokátska kancelária JUDr. Romana Bdžochová, s. r. o., Rudnayovo námestie 1, Bratislava, proti postupu Mestského súdu Bratislava I (predtým Okresného súdu Bratislava V) v konaní sp. zn. B5-2Nt/3/2022 (predtým 2Nt/3/2022) takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Mestského súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. B5-2Nt/3/2022 **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Sťažovateľke **p r i z n á v a** finančné zadosťučinenie **1 500 eur**, ktoré **j e** Mestský súd Bratislava I **p o v i n n ý** jej vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
3. Mestský súd Bratislava I **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľke trovy konania **856,75 eur** a zaplatiť ich jej právnej zástupkyňi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Ústavný súd uznesením z 12. februára 2025 prijal na ďalšie konanie v celom rozsahu ústavnú sťažnosť sťažovateľky (doručenú 25. novembra 2024), ktorou sa domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 a základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej

len „ústava“), zároveň práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na pokojné užívanie majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) postupom mestského súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľka požaduje priznanie finančného zadosťučinenia 3 000 eur a náhradu trov konania. Rovnako žiada, aby ústavný súd prikázal konať mestskému súdu bez zbytočných prieťahov.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že opatrením z 3. marca 2022 bola sťažovateľka ustanovená za obhajcu *ex officio* odsúdeného [REDAKOVANÉ] v súvislosti s jeho návrhom na obnovu konania vedeného na vtedajšom Okresnom súde Bratislava V (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 7T/52/2016, v ktorom bol právoplatne odsúdený. V priebehu verejného zasadnutia bol návrh vzatý späť, a konanie bolo preto 26. apríla 2022 zastavené. Elektronickým podaním z 27. apríla 2022 uplatnila sťažovateľka nárok na priznanie trov obhajoby vo výške 1 524,18 eur. Dňa 24. novembra 2022 bolo sťažovateľke doručené uznesenie okresného súdu, ktorým jej boli priznané trovy obhajoby vo výške 872,24 eur. Proti tomuto uzneseniu podala sťažovateľka 28. novembra 2022 sťažnosť, o ktorej do podania ústavnej sťažnosti nebolo rozhodnuté, pričom podľa § 55 ods. 3 Trestného poriadku bolo potrebné, aby o jej návrhu bolo rozhodnuté do 30 dní od jeho podania.

II.

Argumentácia sťažovateľky

3. Argumentácia sťažovateľky poukazuje predovšetkým na absolútnu pasivitu mestského súdu, a to aj po urgencii sťažovateľky zo 7. marca 2024. Finančné zadosťučinenie považuje za primerané vzhľadom na prístup mestského súdu (nereagovanie na urgenciu) a jednoduchosť veci v kontraste s dĺžkou konania o nej.

III.

Vyjadrenie mestského súdu

4. Mestský súd vo svojom vyjadrení z 31. marca 2025 uviedol, že sťažovateľka nevyužila všetky prostriedky nápravy, keď nevyužila prostriedok nápravy v podobe § 55 ods. 3 Trestného poriadku, ktorý by ako osobitný procesný prostriedok trestného práva na prieskum postupu prvostupňového súdu poslúžil na zistenie a prípadné odstránenie prieťahov v konaní. Zároveň mestský súd uviedol, že sťažovateľka nevyužila možnosť podať sťažnosť na prieťahy v konaní predsedovi súdu v zmysle § 62 ods. 1 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdoch“).

5. Mestský súd ďalej uviedol, že v napadnutom konaní už bolo rozhodnuté uznesením sp. zn. 5B-2Nt/3/2022 z 25. marca 2025. Faktom je, že mestský súd bol od podania sťažnosti sťažovateľkou 22. novembra 2022 voči prvému rozhodnutiu o trovách nečinný. Dôvodom bola nadmerná zaťaženosť súdu a sťahovanie bývalých okresných súdov súvisiace so vznikom mestského súdu.

IV. Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

IV.1. K namietanému porušeniu práv sťažovateľky podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a podľa čl. 1 dodatkového protokolu:

6. Ústavný súd už vyslovil, že účel ochrany vlastníka podľa čl. 20 ústavy sa identifikuje s osobou, ktorá naozaj je vlastníkom, a nie aj s tými, ktorí sa usilujú o nadobudnutie vlastníctva (PL. ÚS 42/2015), pričom tento právny názor je konformný s právnym názorom Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“), podľa ktorého vlastnícke právo zaručené čl. 1 dodatkového protokolu nezahŕňa právo nadobudnúť majetok (rozsudok Marckx Case, séria A, 1979, č. 31; Van der Musselle Case, séria A, 1983, č. 70). Z uvedeného dôvodu sa ochrana podľa tohto článku týka len existujúceho majetku, v niektorých prípadoch však ESLP poskytuje ochranu aj legitímnemu očakávaniu, že dôjde k nadobudnutiu určitej „majetkovej“ hodnoty („asset“) (pozri rozhodnutie ESLP Koivusaari a ďalší proti Fínsku z 23. 2. 2010, sťažnosť č. 20690/06). Práve v takýchto prípadoch slúži koncept legitímnych očakávaní ako „posledná možnosť“ ako rozšíriť pojem „majetku“, a tým aj ochranu podľa čl. 1 ods. 1 dodatkového protokolu na nielen už existujúci majetok, ale aj na dostatočne odôvodnené majetkové nároky. „Majetkom“ podliehajúcim ochrane čl. 1 dodatkového protokolu tak môžu byť „majetky existujúce“ alebo majetkové hodnoty vrátane pohľadávok, vo vzťahu ku ktorým má jednotlivec aspoň legitímne očakávanie získania efektívneho užívania vlastníckeho práva (rozsudok ESLP Knieža Hans-Adam II. Lichtenštajnský proti Nemecku z 12. 7. 2001, sťažnosť č. 42527/98, bod 83). Pojem „legitímne očakávanie“ ESLP použil prvýkrát vo veci Pine Valley Developments a ďalší proti Írsku (rozsudok z 9. 2. 1993, sťažnosť č. 12742/87). Rozvinul ho v rozsudku Stretch proti Spojenému kráľovstvu (z 24. 6. 2003, sťažnosť č. 44277/98) a v rozsudku Pressos Compania Naviera S. A. a ďalší proti Belgicku (rozsudok z 3. 7. 1997, sťažnosť č. 17849/91). Pre určenie, či takéto „legitímne očakávania“ sú dané, ESLP požaduje, aby uplatnený nárok mal adekvátny základ vo vnútroštátnom práve, napríklad ak ho potvrdzuje ustálená judikatúra vnútroštátnych súdov (Kopecký proti Slovensku, rozsudok z 28. 9. 2004, sťažnosť č. 44912/98, bod 52).

7. Pokiaľ ide o sťažovateľkou namietané porušenie označených hmotných práv (čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 1 dodatkového protokolu), tieto nepochybne namieta v súvislosti s nečinnosťou mestského súdu v napadnutom konaní. V okolnostiach danej veci ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade vplyv dĺžky napadnutého konania nedosahuje takú ústavne relevantnú intenzitu, ktorá by mala za následok zásah do samotnej podstaty označených hmotných práv sťažovateľky, a tak umožnila ústavnému súdu prijať záver o ich porušení. V tejto časti preto ústavný súd dospel k záveru, že ústavnej sťažnosti sťažovateľky nie je možné vyhovieť (bod 5 výroku tohto nálezu).

IV.2. K namietanému porušeniu práv sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru:

8. Ústavný súd uvádza, že nedoručoval vyjadrenie mestského súdu sťažovateľke pre účely jej vyjadrenia, pretože sa od jej repliky nedá očakávať získanie akýchkoľvek pre rozhodnutie veci relevantných informácií. Ústavný súd po overení aktuálneho skutkového stavu vyhodnotí, či došlo zo strany odporcu k prietahom v konaní a do akej miery.

9. Podstata námietok sťažovateľky spočíva v tvrdenom porušení práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom mestského v napadnutom konaní.

10. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru ESLP k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv neexistuje zásadnejšia odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98).

11. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. K odstráneniu tohto stavu dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04). Namietané porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov sa skúma s ohľadom na okolnosti prípadu z pohľadu (i) právnej a faktickej zložitosti veci, (ii) správania účastníka a (iii) postupu súdu (I. ÚS 41/02).

12. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

13. Predmet napadnutého konania je priznanie trov za právne zastupovanie *ex offio*, ktoré patrí medzi bežnú súčasť súdnej agendy, a to dokonca do takej miery, že je o nich v prvom stupni oprávnený rozhodnúť vyšší súdny úradník.

14. V rámci posudzovania ďalšieho kritéria, a to správania sťažovateľky, ústavný súd konštatuje, že z predloženého vyjadrenia mestského súdu na strane sťažovateľky nezaznamenal žiadne obštrukčné správanie, ktoré by malo za následok predlžovanie napadnutého konania.

15. K tretiemu kritériu, a to postupu mestského súdu, je potrebné uviesť, že okresný súd nerozhodol o nároku sťažovateľky v lehote 30 dní od uplatnenia nároku, pričom z ústavnoprávneho hľadiska je pre posúdenie prietáhov v napadnutom konaní potrebné poukázať najmä na to, že okresnému súdu trvalo takmer 6 mesiacov, aby prvýkrát rozhodol o sťažovateľkinom podanom návrhu na priznanie trov právneho zastúpenia. Proti tomuto uzneseniu podala sťažovateľka sťažnosť 28. novembra 2022 a mestský súd o nej rozhodol až 25. marca 2025, čiže po cca 2 rokoch a 4 mesiacoch.

16. Mestský súd celkovú dĺžku konania ospravedlňoval nadmernou zaťaženosťou súdu a sťahovaním bývalých okresných súdov súvisiacim so vznikom mestského súdu. Z judikatúry ústavného súdu však vyplýva, že systémové zlyhania pri správe súdnictva bez ohľadu na to, ktorý zo štátnych orgánov za ne zodpovedá, nemôžu byť dôvodom neuznania základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a nezjavujú Slovenskú republiku zodpovednosti za prietahy (II. ÚS 481/2017). Zmyslom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov nie je pomenovanie príčin prietáhov v konaní alebo vyvodenie zodpovednosti vo vzťahu k stranám, ich advokátom, sudcom, súdnej administratíve, predsedom súdov či k rezortnému ministerstvu. Rovnako účelom ústavnej sťažnosti nie je dospieť k záveru, či príčiny majú objektívny alebo subjektívny charakter (III. ÚS 113/2024). Rovnako problémy týkajúce sa súdnej reformy (tzv. súdnej mapy) nemôžu byť na ťarchu účastníkov konania (III. ÚS 471/2023, III. ÚS 541/2023).

17. K tvrdeniu mestského súdu, že sťažovateľka nevyužila všetky prostriedky nápravy, keď nevyužila § 55 ods. 3 Trestného poriadku, ktorý ako osobitný procesný prostriedok trestného práva na prieskum postupu prvostupňového súdu slúži aj na zistenie a prípadné odstránenie prietáhov v konaní, a zároveň k nevyužitiu možnosti podať sťažnosť na prietahy v konaní predsedovi súdu v zmysle § 62 ods. 1 zákona o súdoch uvádza, že sťažovateľka podala mestskému súdu (ako vecne príslušnému súdu) urgenciu zo 7. marca 2024, z ktorej obsahu je nepochybné, že ide o uplatnenie § 55 ods. 3 Trestného poriadku, mestskému súdu muselo byť zrejmé (v rámci zásady *iura novit curia*), že právny úkon sa posudzuje podľa obsahu.

18. K mestským súdom namietanému neuplatneniu možnosti podať sťažnosť na prietahy v konaní predsedovi súdu v zmysle § 62 ods. 1 zákona o súdoch ústavný súd uvádza, že toto právo je v trestnom konaní konzumované § 55 ods. 3 Trestného poriadku ako *lex specialis*.

19. Vzhľadom na to, že o sťažnosti sťažovateľky bolo v čase rozhodovania ústavného súdu mestským súdom rozhodnuté, pričom sťažovateľkou napadnuté uznesenie o trovách bolo zrušené a sťažovateľke bolo vyhovené, ústavný súd neuložil mestskému súdu príkaz vo veci konať bez zbytočných prietáhov [čl. 127 ods. 2 ústavy v spojení s § 133 ods. 3 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)] (bod 4 výroku nálezu).

20. Vzhľadom na uvedené ústavný súd dospel k záveru, že postupom mestského súdu v napadnutom konaní bolo porušené základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a jej právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

V.

Primerané finančné zadost'učinenie a náhrada trov konania

21. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti žiadala o priznanie finančného zadost'učinenia 3 000 eur. Cieľom primeraného finančného zadost'učinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu namietaného porušenia (III. ÚS 189/2023). S prihliadnutím na celkovú dĺžku konania, postup súdu a význam sporu pre sťažovateľku bolo jej priznané finančné zadost'učinenie 1 500 eur v zmysle § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde (bod 2 výroku nálezu). Vo zvyšnej časti sa jej návrhu nevyhovuje.

22. Ústavný súd priznal sťažovateľke (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) náhradu trov konania pred ústavným súdom v celkovej sume 856,75 eur (bod 3 výroku nálezu). Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľky ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov [§ 1 ods. 3, § 11 ods. 3, § 13 ods. 2, 13a ods. 1 písm. a) a c), § 16 ods. 3 a § 18 ods. 3 vyhlášky]. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2024 je 343,25 eur a hodnota režijného paušálu je 13,73 eur. Sťažovateľke vznikol nárok na náhradu trov konania za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2024 (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie ústavnej sťažnosti).

23. Ústavný súd vypočítanú náhradu trov sťažovateľa zvýšil podľa § 18 ods. 3 vyhlášky o daň z pridanej hodnoty, pretože právna zástupkyňa sťažovateľky je platiteľom tejto nepriamej dane. Pri určení výšky jej sadzby postupoval podľa § 27 ods. 5 zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o DPH“), v zmysle ktorého sa pri zmene sadzby dane použije pri každom vzniku daňovej povinnosti sadzba dane platná v deň vzniku daňovej povinnosti. Keďže daňová povinnosť právnej zástupkyne sťažovateľky vznikla dňom dodania služby (§ 19 ods. 2 zákona o DPH), pri úkonoch právnej služby realizovaných a vyúčtovaných do 31. decembra 2024 ústavný súd použil sadzbu dane z pridanej hodnoty vo výške 20 %. Náhrada trov právneho zastúpenia tak predstavuje 856,75 vrátane DPH.

24. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je mestský súd povinný uhradiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľky (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 Civilného sporového poriadku) označenej v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 1. júla 2025

Luboš Szigeti
predseda senátu